

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KİŞİLİK TİPLERİYLE SINIF YÖNETİMİ PROFİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Hakan Kurt
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi,
kurthakan1@gmail.com

Doç. Dr. Gülay Ekici
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
gulayekici@yahoo.com

Özlem Aksu
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Biyoloji Eğitimi Bölümü,
ozlem-aksu-@hotmail.com

Dr. Murat Aktaş
Mehmet Tunç Fen Eğitim Kurumları
murat.aktas2008@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adayların kişilik tipleriyle sınıf yönetimi profilleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir. Araştırma tarama modeline göre hazırlanmıştır. Araştırmaya toplam 297 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada kişilik tiplerini belirlemek için “The Keirseley Temperament Sorter-II” ölçeği kullanılırken, sınıf yönetimi profillerini belirlemek için ise “Sınıf Yönetimi Profili Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeklerin geneli için Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları 0.76 ve 0.85 olarak bulunmuştur. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanında, Kay-Kare testi ve Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Araştırma sonunda elde edilen en önemli sonuçlar şunlardır; öğretmen adaylarının en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı tercih ettikleri belirlenirken, bunu otoriter, aldırılmaz ve başıboş sınıf yönetimi profillerinin izlediği belirlenmiştir. Kişilik tipleri açısından öğretmen adaylarının en fazla koruyucu kişilik tipine sahip oldukları belirlenirken, bunu idealistler, zanaatçılar ve mantıklılar izlemektedir. Koruyucu kişilik tipine sahip olan öğretmen adaylarının da en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının kişilik tipleriyle sınıf yönetimi profilleri arasında pozitif yönde ve orta düzeylerde ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: David Keirseley, kişilik tipleri, sınıf yönetimi profilleri, öğretmen nitelikleri, öğretmen adayları.

THE EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PERSONALITY TYPES AND CLASSROOM MANAGEMENT PROFILES OF TEACHER CANDIDATES

Abstract

Purpose of this study is to evaluate the relationship between teacher candidates' personality types and classroom management profiles. The research has been prepared according to the scanning model. Totally 297 teachers participated in the research. In the research, “The Keirseley Temperament Sorter-II Scale” is used for determining the personality types, whereas “The Classroom Management Profile Scale” is used for determining the classroom management profiles. For the general of the scales the Cronbach Alpha Reliability Coefficients have been found as 0.76 and 0.85. In data analysis, beside descriptive statistics, Chi-square Test and Pearson Correlation Coefficient are used. The most important results obtained at the end of the research are as follows: it has been determined that the teacher candidates mostly prefer to use the appreciated classroom management profile; this is followed by authoritative, indifferent and loose classroom management profiles. In terms of personality types, it has been determined that the teachers mostly have guardians personality type; it

is followed by idealists, artisans and rationals. It has been determined that teacher candidates that have protective personality type also mostly prefer to use appreciated classroom management profile. On the other hand, it has been determined that there are positive medium level relationships between teacher candidates' personality types and classroom management profiles.

Key words: David Keirse, personality types, classroom management profiles, teacher qualifications, teacher candidate

GİRİŞ

Literatür incelendiğinde bireylerin kişilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik olarak pek çok kuramın-modelin geliştirildiği görülmekle birlikte, bu kuramların-modellerin hepsinin Carl Jung (1927)' in kişilik tipleri teorisinden yararlanılarak hazırlandığı söylenebilir. Çünkü tüm kişilik tipleri teorilerinde-modellerinde Carl Jung (1927)' in kişilik tipleri teorisinin etkileri görülebilmektedir. Bu kapsamda hazırlanan modellerden; Isabel Myers ve Katherine Briggs (1962 ve 1975) yaptıkları çalışmayla Jung 'un belirttiği kişilik tipleri teorisi arasındaki ilişkileri belirlemişler ve geliştirdikleri tip göstergesi ile kişilik tiplerinin belirlenmesini sağlayarak pek çok çalışmalara kaynaklık etmişlerdir (Guild ve Garger, 1998; Myers ve Myers; 1997; Saban, 2000; Silver ve Hanson, 1998; Silver, Strong ve Perini, 2000). Isabel Myers ve Katherine Briggs (1962 ve 1975) hazırladıkları bu çalışma diğer teoriler-modeller yanında, daha sonraki süreçte geliştirilen kişilik tip teorilerinden-modellerinden biri olan David Keirse tarafından hazırlanan ve *Lütfen Anla Beni-İl* kitabında sunulan bilgilerin temelini oluşturan teoridir (Keirse, 1998).

Lawrence (1993), kişiliği; bireyin gösterdiği özelliklerden, tutarlı ve sürekli davranış kalıpları biçiminde olanlar olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla burada vurgulanan bireylerin farklı olabileceği ancak davranışların tutarlı ve sürekli olması boyutu oldukça önemlidir. Aynı şekilde Keirse (1998)'de insanların birbirinden farklı olduğunu, ancak bu farklılıkları ortadan kaldırmak için bir neden olmadığını savunmaktadır. Ona göre farklı olmak olumsuz değil, aksine oldukça önemli bir durumdur ve insanları olduğu gibi kabullenmek gerekmektedir. Belirtildiği gibi farklılık bir zenginliktir ancak bu farklılığın tutarlı ve sürekli olması bireyin sağlam bir kişilik yapısına sahip olduğunun göstergesidir. Keirse, insanların temelde dört temel karaktere sahip olduklarını ifade etmektedir. Keirse' in belirttiği dört temel insan karakteri aşağıdaki gibidir (Keirse ve Bates, 1984);

1. Düşünmeden, kendiliğinden hareket eden, doğal hareket eden *zanaatçılar*: Çok aktif, heyecanlı, risk almayı seven, başkaları tarafından teşvik edilmeye ihtiyacı olan bireylerdir.

2. Sorumlu ve kuralcı *koruyucular*: Sorumlu, gerçekçi, kararlı, tutarlı, koruyucu, yardımsever ve güvenilir bireylerdir.

3. Çözüm getiren, kuramcı *mantıklılar*: Sessiz, sakin, soğukkanlı, bağımsız, meraklı ve bir bilim adamı karakterinde bireylerdir.

4. Romantik ve diplomatik *idealistler*: Eleştiriden hoşlanmayan, duyguları iyi anlayan, davranışlardan çabuk etkilenen, akademik yönden çok başarılı bireylerdir.

Öğretmenlik, kişilik özelliklerinin etkili olduğu en önemli mesleklerden biridir. Çünkü öğretmen her davranışıyla öğrencilere örnek olarak öğretim faaliyetlerinde istenilen nitelikleri gösterebilecek kişilik özelliklerine sahip değilse yani öğrencilerine iyi bir model değilse, öğrencilerde var olan mevcut niteliklerinde yok olmasına neden olabilecektir (Yazıcı, 2006). Dolayısıyla öğretmenlik mesleğini seçen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin kişiliklerine uygun olup olmadığını iyi değerlendirmeleri gerekmektedir. Böylece öğretmenlik mesleği, kişiliğine uygun olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik nitelikleri de daha yüksek olacaktır.

Öğretmenlerin kişilik özelliklerini gösterebilecekleri en önemli ortam sınıftır. Hem eğitimin hem de öğretimin yapıldığı sınıf, öğretmenin her açıdan kişilik özellikleriyle öğrenciyi etkileyebileceği bir yerdir. Dolayısıyla farklı

kişilik yapısına sahip öğretmenlerin özellikleri öğretmenlik niteliklerini de etkilemektedir. Öğretmen niteliklerinin en önemlilerinden biri *sınıf yönetimi* nitelikleridir. Wang, Haertel ve Walberg (1994)'de yayınladıkları çalışmalarında, 50 yıl boyunca yapılan araştırmaları incelediklerinde eğitim-öğretimde etkili olan en önemli faktörün öğretmenin sınıf yönetimi becerileri olduğunu vurgulamaktadırlar. Ayrıca öğrencinin öğrenmesinde etkili olan faktörler 28 kategori altında toplandığında öğretmenin sınıf yönetimi niteliklerinin ilk sırada yer aldığı vurgulanmaktadır (Wang, Haertel ve Walberg, 1993). Kişilik özellikleriyle sınıf yönetimi ve öğretmen yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalarda tespit edilmiştir (Cotton, 2000; Erdle, Murray ve Rushton, 1985; Henson ve Chambers, 2002; Korthagen, 2004; Peng, 1999; Yılmaz ve Çavaş, 2008). Bu noktada öğretmenin sınıf yönetimi niteliklerini etkileyen en önemli boyutlardan birinin öğretmenin kişilik özellikleri olduğu söylenebilir. Çünkü öğretmen, kişilik özelliklerine uygun davranışlar göstererek sınıfında uygun şekilde eğitim-öğretim faaliyetleri yapmaya çalışacaktır.

Sınıfta kişilik özelliklerine uygun şekilde sınıf yönetimi profilleri kullanmayı tercih eden öğretmen, sınıfta gerçekleşen eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenleyicisi durumunda önemli bir görevi üstlenmektedir. Bu noktada öğretmenlerin kullandıkları pek çok sınıf yönetimi profilleri olmakla birlikte, bu çalışmada öğretmenlerin uyguladıkları sınıf yönetimi profilleri; *otoriter, takdir edilen, başıboş ve aldırılmaz sınıf yönetimi profilleri* olmak üzere dört temel başlık altında incelenmiştir. *Otoriter sınıf yönetimi profili; öğretmenin öğrenci üzerindeki kontrol ve sınırlamaları ile dikkat çekmektedir. Takdir edilen sınıf yönetimi profili; öğretmenin öğrenci üzerinde bazı mantıklı/ nedenlere dayalı kontrolleri ve sınırlılıkları yer alır. Fakat öğrenciyi bağımsız olarak kendiliğinden cesaretlendirir. Başıboş sınıf yönetimi profili; öğretmenin öğrencilerden çok az talepleri vardır ve öğrencileri kontrol etmeye yönelik çok az davranışlar gösterirler. "Kendi düşündüklerini yap" bu sınıf yönetimi profilini tanımlayan tipik bir ifadedir. Bu öğretmen öğrencilerin tepkilerini ve hareketlerini kabullenir ve sadece izleyici olmayı tercih eder. Aldırılmaz sınıf yönetimi profili; öğretmen sınıfa pek katılmaz ve öğrencilere karşı çok duyuarsızdır (Kris, 1996).*

Sınıfta öğrenci ve öğretmen etkileşim halindedirler. Dolayısıyla öğrencilerini kişilik özellikleriyle etkileyen öğretmenler, öğrencilerin niteliklerini de etkilemektedirler. Çünkü öğretmenlerin nitelikleri, sınıf içindeki eğitim-öğretim faaliyetleri, kişilik özellikleri ile öğrencilerin yüksek nitelikli davranışları arasında pozitif ilişkiler olduğu belirtilmektedir (Anthony ve Kritsonis, 2007; Chambers, Henson ve Sienty 2001; DeNovellis ve Lawrence, 1983; Henson ve Chambers, 2002; Ruebel, 1999; Safferry, 1998; Sewell ve St-George, 2000; Usher ve Pajares, 2006; Wollfolk ve Hoy, 1990). Literatürde öğretmenlerin/öğretmen adaylarının kişilik özelliklerinin belirlendiği araştırmalara rastlanmakla birlikte (Ball, 2000; Ball, 2001; Ditiberio, 1996; Kasap, 2006), sınıf yönetiminde öğretmenin kişilik özelliklerinin ilk sıralarda yer aldığı vurgulanmaktadır (Farooq, 2011). Ancak ilgili literatürde Keirse Karakter Tipleri Kısa-II ölçeğinin kullanılarak öğretmen adaylarının kişilik tipleriyle öğretmenlerin sınıflarında kullandıkları sınıf yönetimi profillerinin değerlendirildiği bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Dolayısıyla bu araştırma sonuçlarının kişilik ve sınıf yönetimi profili ilişkisinin belirlenmesi, öğretmen adaylarının eğitiminde sınıf yönetimi becerilerinin önemi, eğitim fakültelerindeki eğitim-öğretim uygulamalarının kişilik gelişimine etkisi gibi konularda literatüre önemli veriler sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; öğretmen adayların kişilik tipleriyle sınıf yönetimi profilleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1.Öğretmen adaylarının kişilik tiplerinin dağılımı nasıldır?
- 2.Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi profillerinin dağılımı nasıldır?
- 3.Öğretmen adaylarının kişilik tiplerine göre sınıf yönetimi profilleri farklılık göstermekte midir?
- 4.Öğretmen adaylarının kişilik tipleriyle sınıf yönetimi profilleri arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ve halen var olan durumu, mevcut olayları, grupları, objeyi ve özellikleri olduğu gibi betimlemeyi-resmetmeyi-açıklamayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2006; Ekiz, 2003; Karasar, 2006).

Çalışma Grubu

Araştırmının çalışma grubu, 2011–2012 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesinin farklı öğretmenlik bölümlerine kayıtlı öğretmen adaylarından toplam 297'si araştırmaya katılırken, 2 veri toplama aracının sınıf yönetimi profilleri ölçeği bölümünün eksik doldurulmuş olmasından dolayı, 295'i değerlendirmeye alınmıştır. Bu öğretmen adaylarının 74'ü (%25,1) kız ve 221'i (%74,9) erkektir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Kişilik tiplerini belirlemek amacıyla The Keirsey Temperament Sorter-II ölçeği (Keirsey, 1998) ve sınıf yönetimi profillerini belirlemek için ise Sınıf Yönetimi Profili Ölçeği (Kris, 1996) kullanılmıştır.

Keirsey Karakter Tipleri Kısa-II ölçeği; Türkçeye çevrilerek geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçek koruyucular, idealistler, zanaatçılar ve mantıklılar olmak üzere dört kişilik tipinde ikişer seçeneği toplam 70 madde içermektedir. Ölçek toplam 328 öğretmen adayına uygulanarak yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda dört kişilik tipinde yer alan maddelerin korunduğu ve dört faktörün toplam varyansın %62.4'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Ölçeğin geneli için Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı 0.76 olarak bulunurken, koruyucular boyutu için 0.80, idealistler için 0.77, zanaatçılar için 0.81 ve mantıklılar için 0.79 olarak bulunmuştur (Keirsey, 1998; Ekici, 2003).

Sınıf Yönetimi Profili Ölçeği; Kris (1996) tarafından hazırlanan ölçek Ekici (2004) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Otoriter, takdir edilen, başıboş ve aldırılmaz sınıf yönetimi profili türü için 5'li Likert tipinde toplam 12 madde olarak düzenlenen ölçek, her sınıf yönetimi profili için toplam 3 madde içermektedir. Ölçeği yanıtlayanlar her maddeye 1 ile 5 arasında değer verebilmektedir. Sınıf yönetimi profili ölçeğinin genelinin Cronbach Alpha güvenirlilik değeri 0.85 olarak hesaplanırken, otoriter sınıf yönetimi profili için 0.80, takdir edilen sınıf yönetimi profili için 0.79, başıboş sınıf yönetimi profili için 0.82 ve aldırılmaz sınıf yönetimi profili için ise 0.81 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde araştırmanın amaçları yönünde betimsel istatistiklerin yanında, Kay-Kare testi ve Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt amaçları yönünde uygun istatistiksel teknikler kullanılarak elde edilen bulgular tablolastırılarak yer verilmiştir.

Öğretmen adaylarının kişilik tiplerinin dağılımına ait bulgulara Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1:Öğretmen Adaylarının Kişilik Tiplerine Ait Betimsel İstatistikler ve Kay-Kare Testi Sonuçları

Kişilik tipleri	N	%	X	SS
Koruyucular	98	33.2	8.2	2.125
İdealistler	86	29.2	5.2	1.258
Zanaatçılar	68	23.1	5.1	2.342
Mantıklılar	43	14.6	4.6	3.153
Toplam	295	100.0		

$$X^2 = 11.254, sd=3, p=.000$$

Tablo 1 incelendiğinde; araştırmaya katılan toplam 295 öğretmen adayının, 98'inin (%33.2) koruyucu kişilik tipine sahip oldukları belirlenirken, 86'inin (%29.2) idealist kişilik tipine sahip, 68'inin (%23.1) zanaatçı kişilik tipine ve 43'ünün (%14.6) mantıklı kişilik tipine sahip oldukları belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının kişilik tipleri arasındaki bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını anlamak için yapılan tek değişken için kay-kare testi sonucunda öğretmen adaylarının kişilik tipleri arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur [$X^2_{(3)} = 11.254, p < .05$]. Buna göre öğretmen adaylarının sırasıyla en fazla koruyucu kişilik tipine

(%33.2) sahip oldukları belirlenirken, bunu idealist kişilik tipi (%29.2), zanaatçı kişilik tipi (%23.1) ve mantıklı kişilik tipinin (% 14.6) izlediği tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi profillerine ait bulgulara Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Profillerinin Dağılımı

Sınıf yönetimi profilleri	N	%	X	SS
Otoriter	71	24.06	13.01	1.08
Takdir edilen	127	43.05	14.20	.97
Başı boş	38	12.88	9.78	1.12
Aldırmaz	59	20.00	10.28	1.30
Toplam	295	100.0		

$\chi^2 = 6.348$, $sd=3$, $p=.000$

Tablo 2 incelendiğinde; araştırmanın çalışma grubunda yer alan toplam 295 öğretmen adayının % 43.05'inin takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı tercih ettikleri belirlenirken ($\bar{X}=14.20$), bunu % 24.06 ile otoriter sınıf yönetimi profili ($\bar{X}=13.01$), %20.00 ile aldırmaz sınıf yönetimi profili ($\bar{X}=9.78$) ve %12,88 ile başıboş sınıf yönetimi profilininin ($\bar{X}=9.78$) izlediği belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi profilleri arasındaki bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını anlamak için yapılan tek değişken için kay-kare testi sonucunda öğretmen adaylarının sınıf yönetimi profilleri arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur [$\chi^2_{(3)} = 6.348$, $p < .05$]. Bu bulgulara göre öğretmen adaylarının en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profili kullanmayı tercih ettikleri belirlenirken, bunu otoriter, aldırmaz ve başıboş sınıf yönetimi profillerininin izlediği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının kişilik tiplerine göre sınıf yönetimi profilleri farklılığına ait bulgulara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Kişilik Tiplerine Göre Sınıf Yönetimi Profillerinin Dağılımına İlişkin Kay-Kare Testi Sonuçları

Sınıf yönetimi profilleri		Kişilik tipleri				Toplam
		Koruyucular	İdealistler	Zanaatçılar	Mantıklılar	
Otoriter	N	36	20	9	6	71
	%	12.20	6.77	3.05	2.03	24.06
Takdir edilen	N	42	37	28	20	127
	%	14.23	12.54	9.49	6.77	43.05
Başı boş	N	11	10	11	6	38
	%	3.72	3.38	3.72	2.03	12.88
Aldırmaz	N	9	19	20	11	59
	%	3.05	6.44	6.77	3.72	20.00
Toplam	N	98	86	68	43	295
	%	33.22	29.15	23.05	14.57	100

$\chi^2=6.587$, $sd=7$, $p=.000$

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmen adaylarının kişilik tiplerine göre sınıf yönetimi profillerinin farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu kapsamda kişilik tiplerine göre sınıf yönetimi profillerinin dağılımı incelendiğinde;

Koruyucular kişilik tipine sahip öğretmen adaylarının en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı (42-%14.23) tercih ettikleri belirlenirken, bunu otoriter (36-%12.20), başıboş (11-%3.72) ve aldırmaz (9-%3.05) sınıf yönetimi profilleri izlemektedir.

İdealistler kişilik tipine sahip öğretmen adaylarının en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı (37-%12.54) tercih ettikleri belirlenirken, bunu otoriter (20-%6.77), başıboş (10-%3.38) ve aldırılmaz (19-%6.44) sınıf yönetimi profilleri izlemektedir.

Zanaatçılar kişilik tipine sahip öğretmen adaylarının en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı (28-%9.49) tercih ettikleri belirlenirken, bunu aldırılmaz (20-%6.77), başıboş (11-%3.72) ve otoriter (9-%3.05) sınıf yönetimi profilleri izlemektedir.

Mantıklılar kişilik tipine sahip öğretmen adaylarının en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı (20-%6.77) tercih ettikleri belirlenirken, bunu aldırılmaz (11-%3.72), başıboş (6-%2.03) ve otoriter (6-%2.03) sınıf yönetimi profilleri izlemektedir.

Sonuç olarak öğretmen adaylarının kişilik tiplerine göre kullandıkları sınıf yönetimi profillerinde belirlenen bu değişikliğin yapılan kay-kare testi sonrasında istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$X^2_{(7)}=6.587$, $p<.05$]. Bulgulara göre tüm kişilik tiplerine sahip olan öğretmen adaylarının en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının kişilik tipleriyle sınıf yönetimi profilleri arasındaki ilişkiye ait bulgulara Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4:Öğretmen Adaylarının Kişilik Tipleriyle Sınıf Yönetimi Profilleri Arasındaki Korelasyonlar

		Otoriter	Takdir edilen	Başı boş	Aldırılmaz
Koruyucular	r	.112*	.380*	.117**	.314*
İdealistler	r	.327**	.375*	.254**	.321*
Zanaatçılar	r	.304*	.311*	.325*	.258*
Mantıklılar	r	.189**	.342**	.320**	.313*

**p 0.01, *p<0.05, r: Pearson Korelasyon Katsayısı

Tablo 4'te görüldüğü gibi; öğretmen adaylarının kişilik tipleriyle kullandıkları sınıf yönetimi profilleri arasında p 0.01 ve p<0.05 düzeylerinde pozitif yönde orta ve düşük düzeylerde ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda koruyucu kişilik tipine sahip öğretmen adaylarıyla sınıf yönetimi profilleri arasında pozitif yönde düşük ve orta düzeyde ilişkiler belirlenirken (r=0.112 ile r=0.380 arasında, p<0.01, p<0.05), idealist kişilik tipine sahip öğretmen adaylarıyla sınıf yönetimi profilleri arasında pozitif yönde düşük ve orta düzeyde ilişkiler (r=0.254 ile r=0.375 arasında, p<0.01, p<0.05), zanaatçı kişilik tipine sahip öğretmen adaylarıyla sınıf yönetimi profilleri arasında pozitif yönde düşük ve orta düzeyde ilişkiler (r=0.258 ile r=0.325 arasında, p<0.01, p<0.05), ve mantıklı kişilik tipine sahip öğretmen adaylarıyla sınıf yönetimi profilleri arasında pozitif yönde düşük ve orta düzeyde ilişkiler (r=0.189 ile r=0.342 arasında, p<0.01, p<0.05) belirlenmiştir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde (r=0.380, p<0.05) en yüksek ilişkinin koruyucular kişilik tipleriyle takdir edilen sınıf yönetimi profili arasında olduğu belirlenmiştir.

SONUÇ

Araştırma sonunda pek çok önemli sonuç elde edilmiştir. Bu kapsamda; öğretmen adaylarının en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı tercih ettikleri belirlenirken, bunu otoriter, aldırılmaz ve başıboş sınıf yönetimi profillerinin izlediği belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda araştırmanın niteliklerine ve değişkenlerine bağlı olarak genellikle öğretmenlerin en fazla takdir edilen veya otoriter sınıf yönetimi profilini kullanmayı ilk sıralarda tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu durum öğretmenlerin öğretmenlik mesleğindeki görevlerinin bilincinde olduklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Çünkü takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanan öğretmen nitelikleri her açıdan öğrencinin yararına olan boyutları önemsemeleri görüşüne dayanmaktadır ki, aynı şekilde otoriter öğretmenlerinde aynı düşünceden hareket ettikleri söylenebilir. Çünkü otoriter sınıf yönetimi profiliyle yönetilen bir sınıf ortamında yetişen öğretmenlerinde otoriter sınıf yönetimi profilini daha fazla kullandıkları düşünüldüğünde, bu öğretmenlerde öğrencilerine bilgileri belli bir disiplin içinde ve kendi kontrolleri altında öğretme çabasıyla birlikte görevlerini yapmaktadırlar. Yapılan bazı

araştırmalarda genellikle öğretmenlerin takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı ilk sırada tercih ettikleri belirlenirken (Ekici, 2004; Ekici, 2006; Ekici, Aluçdibi ve Öztürk, 2012), bazı araştırmalarda ise otoriter sınıf yönetimi profilini kullanmayı ilk sırada tercih ettikleri belirlenmiştir (Arslantaş, 1998; Bangır, 1997; Güven, 1994; İpek, 1999; Yılmaz, 2009).

Kişilik tipleri açısından yapılan değerlendirmede öğretmen adaylarının en fazla koruyucu kişilik tipine sahip oldukları belirlenirken, bunu idealistler, zanaatçılar ve mantıklılar izlemektedir. Keirse Karakter Tipleri Kısa-II ölçeği kullanılarak yapılan araştırmalarda genellikle öğretmenlerin en fazla koruyucu kişilik tipine sahip oldukları ifade edilmektedir (Decker ve Rimm-Kaufman, 2008). Bu sonuçlar birbirini destekler niteliktedir. Koruyucu kişilik tipinde belli bir mantık çerçevesinde öğretmenlerin öğrenciye önem vermeleri, yaptıkları tüm uygulamaları öğrenciye faydası açısından değerlendirmeleri, mantıklı hareket etmeleri gibi noktalar önemli görülmektedir. Öğretmen adaylarının en fazla koruyucu kişilik tipine sahip olduklarının ve bu öğretmen adaylarının da en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı tercih ettikleri sonucunun tespit edilmesi araştırma sonuçları arasında bir tutarlılığı ifade etmektedir. Çünkü koruyucu kişilik tipine sahip bireylerin gösterdiği davranışlar sınıf yönetimi profili olarak takdir edilen sınıf yönetimi profiline uygunluk göstermektedir. Bu sonuç çalışmada elde edilen önemli noktalardan biridir. Ayrıca yapılan korelasyon analizi sonucunda ($r=0.380$, $p<0.05$) en yüksek ilişkinin koruyucular kişilik tipiyle takdir edilen sınıf yönetimi profili arasında olduğunun belirlenmesi de bu sonuçları destekler niteliktedir.

Diğer taraftan; öğretmen adaylarının kişilik tipleriyle sınıf yönetimi profilleri arasında pozitif yönde ve orta düzeylerde ilişkiler olduğu belirlenmiştir. İlgili literatürde de öğretmenlerin kişilik özelliklerinin sınıf yönetimi uygulamalarıyla ilgili olduğu, ilişkilerin olduğunu ve birbirini etkilediğini vurgulayan araştırmalara rastlanmaktadır (Cotton, 2000; Erdle, Murray ve Rushton, 1985; Henson ve Chambers, 2002; Korthagen, 2004; Peng, 1999; Yılmaz ve Çavaş, 2008). Dolayısıyla bu araştırmada elde edilen sonuçlarla literatürde elde edilmiş olan sonuçlar birbirini destekler nitelik taşımaktadır. Sonuçta öğretmenler sınıflarında kişiliklerine uygun davranışlar ortaya koyduklarında bu davranışlar öğretmenlerin sınıflarında uyguladıkları sınıf yönetimi profillerinin de göstergesi olan davranışlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle öğretmen adaylarının kişilik tipleriyle kullanmayı tercih ettikleri sınıf yönetimi profilleri arasında pozitif yönde bir ilişkinin olması önemli bir sonuçtur.

Sonuç olarak öğretmenlerin kişilik özelliklerinin öğretmenlik mesleğini yapmaya uygun olması oldukça önemlidir. Çünkü sınıf içinde yaşanan olumsuz durumların öğrenciler üzerinde etkilerinin incelendiği araştırmalarda, bu olumsuz durumların öğrencilerin derse ve öğretmene karşı olumsuz tutum geliştirmelerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (Erol, Özaydın ve Koç, 2010). Bu noktadan hareketle öğretmenlerin mutlaka öğrencilerine karşı olumlu kişilik özelliklerine bağlı olarak olumlu sınıf yönetimi profiline uygun davranışlar göstermeleri öğrencilerin başarılarının artmasında ve kişilik özelliklerinin de olumlu yönde gelişmesi açısından oldukça önemlidir.

Çalışma sonunda aşağıdaki öneriler belirtilebilir;

1. Öğretmen adaylarının uygun sınıf yönetimi profilleri yönünde uygun kişilik özellikleri kazanmaları amacıyla derslerin içerikleri düzenlenebilir.
2. Öğretmen adaylarının kişilik özelliklerinin bu mesleği yapmalarına uygulduğu açısından değerlendirmeler yapılabilir.
3. Öğretmen adaylarının daha fazla sınıf yönetimi tecrübeleri yaşayacakları uygulamaya ağırlık veren dersler alabilmeleri sağlanabilir.

Not: Bu çalışma 25-27 Nisan 2013 tarihlerinde Antalya'da 28 Ülkenin katılımıyla düzenlenen "International Conference on New Trends in Education - ICONTE-2013"da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Anthony, T., & Kritsonis, W. (2007). A mixed methods assessment of the effectiveness of strategic e-monitoring in improving the self-efficacy and persistence (or retention) of alternatively certified novice teachers within an inner city school. *District Doctoral Forum National Journal for Publishing and Monitoring Doctoral Student Research*, 4 (1), 1-8.

Arslantaş, Y. (1998). *Sınıf yönetiminde öğretmen iletişim becerilerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Bangır, G. (1997). *Sınıf içi iletişime ilişkin öğretmen-öğrenci davranışları, görüşleri ve önerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Ball, I. L. (2000). Primary teachers and secondary teachers: alike or different types? A look at data from the MBTI Australian data archive. *Australian Psychological Type Review*, 2 (3), 13-14.

Ball, I. L. (2001). Gender differences in the distribution of types in Australia: Men are from Marble Bar; Women are from Venus Bay. *Australian Psychological Type Review*, 3, 13-14.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Chambers, S. M., Henson, R. K., & Sienty, S. F. (2001). Personality types and teaching efficacy as predictors of classroom control orientation in beginning teachers. *Paper presented at the annual meeting of the Southwest Educational Research Association*, New Orleans, LA.

Cotton, K. (2000). *The schooling practices that matter most*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Decker, L. E., & Rimm-Kaufman, S. E. (2008). Personality characteristics and teacher beliefs among preservice teachers. *Teacher Education Quarterly*. 35(2), 45-60.

DeNovellis, R., & Lawrence, G. (1983). Correlates of teacher personality variables (Myers-Briggs) and classroom observation data. *Research in Psychological Type*, 6, 37-46.

Ditiberio, J. K. (1996). Education, learning styles, and cognitive styles. In A. L. Hammer (Ed.). *MBTI Applications: A decade of research on the Myers-Briggs Type Indicator* (pp. 123-166). Palo Alto: Consulting Psychologists Press.

Ekici, G. (2003). *Öğrenme stiline dayalı öğretim ve biyoloji dersi öğretimine yönelik ders planı örnekleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Ekici, G. (2004). İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin sınıf yönetimi profillerinin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 131, 50-60.

Ekici, G. (2006). *İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin sınıf yönetimi profilleri ile öğretmen öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi* (ss:383-394). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ekici, G., Aluçdibi, F. ve Öztürk, N. (2012). Biyoloji öğretmenlerinin sınıf yönetimi profillerinin cinsiyet ve kıdem değişkenleri açısından incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (8), 13-30.

Ekiz, D., (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Erdle, S., Murray, H. G., & Rushton, P., (1985). Personality, classroom behavior and student rating of college teaching effectiveness: a path analysis. *Journal of Education Psychology*, 77, 394-406.

- Erol, O., Özaydın, B. ve Koç, M. (2010). Sınıf yönetimindeki karşılaşılan olaylar, öğretmen tepkileri ve öğrenciler üzerindeki etkileri: Unutulmayan sınıf anılarının analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (1), 25-47.
- Faroogh, M. S. (2011). Perceptions of prospective teachers about factors influencing classroom management. *Journal of Quality and Technology Management*, 7 (1), 23-38.
- Guild, P.B., & S. Garger. (1998). *Marching to different drummers*. ASCD, 2nd, Alexandria, USA.
- Güven, K. (1994). Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinde okuyan öğrencilerin “gözlemlerinde” ve “beklentilerinde” olan öğretmen özelliklerinin karşılaştırılması. *I. Eğitim Bilimleri Kongresi* (ss.1022-1033). Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Adana.
- Henson, R. K., & Chambers, S. M. (2002). Personality type as a predictor of teaching efficacy and classroom control beliefs in emergency certification teachers. *Paper presented at the annual meeting of the southwest educational research association*, Austin, TX.
- İpek, C. (1999). Resmi liseler ile özel liselerde örgütsel kültür ve öğretmen-öğrenci ilişkisi. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 5 (19), 411-442.
- Lawrence, P. A. (1993). *Personality: Theory and research*. Singapore. John Wiley.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Sanem Matbaacılık San ve Tic. A.Ş.
- Kasap, T. B. (2006). Keirseyl/Golay öğrenme modelleri ve karakter tipleri teorilerinin piyano eğitimine uygulanması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (12), 113-124.
- Keirseyl, D., & Bates, M. (1984). *Please understand me: Character and temperament types*. Del Mar, CA: Prometheus Nemesis Book Co. Inc.
- Keirseyl, D. (1998). *Please Understand Me II: Temperament Character Intelligence by David Keirseyl*. Prometheus Nemesis Book Company, USA.
- Kris, B. (1996). *Teacher talks “ what is your classroom management profile?”* Retrieved June 12, 2002, from Web: <http://education.indiana.edu/cas/tt/v1i2/what.html>.
- Korthagen, F. A. J. (2004). In search of the essence of a good teacher: towards a more holistic approach in teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 20(1), 77-97.
- Myers, I. B., & Myers, P.B. (1997). *Kişilik “Farklı tipler farklı yetenekler”* (Çev: Hüsnü Ovacık). İstanbul: Kuraldışı Yayınları, Çizge Matbaacılık Ltd. Şti.
- Peng, S. M. (1999). Basic quality standards and teacher cultivation for junior high school and elementary school teachers. *Teacher Quality and Evaluation Seminar*. Department of Education of National Kaohsiung Normal University, Taiwan.
- Ruebel, K. K. (1999). *Preservice teacher attributes as indicators of performance in a middle level education course*. Unpublished doctorate thesis, Indiana State University.
- Saban, A. (2000). *Öğrenme öğretme süreci “ Yeni teori ve yaklaşımlar”*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Saffery, L. F. K. (1998). *Relationship of temperament type to elementary regular education teachers' implementation of inclusive practices*. Unpublished doctorate thesis, Seattle University.

- Sewell, A., & St-George, A. (2000). Developing efficacy beliefs in the classroom. *Journal of Educational Enquiry*, 1 (2), 58-71.
- Silver, H. R., & Hanson, R. (1996). *Learning styles & strategies*. (3rd Edition). Silver Strong & Associates, Inc. USA.
- Silver, H., Strong, R., & Perini, M. (2000). *So each may learn*. ASCD, Alexandria, USA
- Usher, E., & Pajares, F. (2006). Inviting confidence in school: invitations as critical source of the academic self-efficacy beliefs of entering middle school students. *Emory University Journal of Invitational Theory and Practice*, 12, 7–16.
- Wang, M.C., Haertel, G. D., & Walberg, H. J. (1993). What influences learning? A content analysis of review literature. *Journal of Educational Research*, 84, 30–43.
- Wang, M.C., Haertel, G. D., & Walberg, H. J. (1994). What helps students learn? *Educational Leadership*, 51, 74-79.
- Woolfolk, A. E., & Hoy, W. K. (1990). Prospective teachers' sense of efficacy and beliefs about control. *Journal of Educational Psychology*, 82 (1), 81–91.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitime genel bir bakış. *Türklük bilimi Araştırmaları*, 19, 499–522.
- Yılmaz, H., & Çavaş, P. (2008). The effect of teaching practice on pre-service elementary teachers' science teaching efficacy and classroom management beliefs. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 4(1), 45-54.
- Yılmaz, K. (2009). Primary school teachers' views about pupil control ideologies and classroom management styles. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 4 (2009), 157-167.